

Walchsee. Dit is een zeer goed ontwikkeld hoogveen van anderhalve bij een halve kilometer in een dal omgeven door lage bergen. De vegetatie was magistreuus, overal stonden Lange zonnedaauw (*Drosera anglica*) en Veenbloembies (*Scheuchzeria palustris*), welke in Nederland al bijna verdwenen zijn. Al voor het gebied te betreden viel de hoge dichtheid Geelvlekglanslibellen op. Zo'n 35 exemplaren, waaronder tien tandems, van de gezochte soort, de Dwergjuffer (*Nehalennia speciosa*), werden al gauw gevonden tussen de hoge, losse zeggen die in beendiepe putten in het veen stonden. De juffertjes, nauwelijks een vingerkootje lang, wonden hier onopvallend tussendoor. De combinatie van metaalgroen met licht blauw van deze soort kan bijzonder verfijnd worden genoemd. Er waren twee vormen van het vrouwtje aanwezig. De één met blauw zoals het mannetje (maar met een blauw, in plaats van groen, gezicht) en de ander met geel (soms zelfs oranje). Beide vormen hebben een lichter, bijna wit, pterostigma dan het mannetje. Bij het fotograferen van de juffers werden we belaagd door vingerlange Medicinale bloedzuigers, waardoor we met bebloede benen het veen weer verlieten. Verder werden twee exemplaren van de Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*) aangetroffen, hetgeen een nieuwe van de weinige Oostenrijkse populaties zou betekenen, en werd een larvenhuidje van de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*) gevonden.

De volgende dag maakten we een klim van duizend meter per kabelbaan in de hoop op een hoogte van bijna 1600 meter twee boreo-alpiene relikten te zien (deze zijn beperkt tot arctische en alpiene gebieden). Enkele Taigaglanslibellen (*Somatochlora alpestris*) waren reeds aanwezig op een natte plek bij het eindstation. Voor de Azuurglazenmaker (*Aeshna caerulea*) werd een kleine veenput verderop bezocht. Helaas bleek de, anders talrijke, soort afwezig. Wel werd weer een huidje van *A. subarctica*, tussen vele van *A. juncea*, gevonden. Alhier verlieten Kees en Robert het gezelschap. Zes dagen later werd de plek nogmaals bezocht. Ook nu slopen er nog Venwitsnuitlibellen (*Leucorrhinia dubia*) uit en vlogen er vele Speerwaterjuffers (*Coenagrion hastulatum*) rond. De hoogte maakt dus nogal wat uit voor deze soorten die in Nederland dan allang op hun retour zijn! Ondertussen vliegen de zomersoorten ook al volop zodat bijvoorbeeld Venwitsnuitlibellen en Zwarte heidelibellen door elkaar gezien werden. Ditmaal werd een afgevlagen vrouwtje van *A. caerulea* gevangen. Deze deed door de afwezigheid van een stip achter het oog en de rechte gezichtsstreep aan *A. subarctica*, door de details van de borststuktekening en de schuin ingeplante aanhangselen aan *A. juncea* denken. Verschillend zijn echter het kleinere formaat en de ogen die elkaar maar kort raken.

Toevallig was Gerhard Lehmann, eerder door ons ingelicht over de situatie van deze populatie, deze dag op inspectie gekomen. Na van de schaarste overtuigd te zijn nam hij ons naar de Biedinger Platte. Deze plek deed nog het meest denken aan de Schieversheide bij Brunssum; door kwel gevoed veen, in een kom tussen naaldbos en heide, waaruit een beek ontstaat. Naast Hoogveenglanslibel en Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*) komen hier ook Speerwaterjuffer, Hoogveen- en Taigaglanslibel, Gewone bronlibel en Noordse glazenmaker voor. Van de laatste vonden we weer alleen exuvia. Het zoekbeeld dat wij hiervoor inmiddels hadden ontwikkeld bleek overeen te komen

met dat van Gerhard Lehmann; donkere, glanzende huidjes met "worstenpootjes" en relatief lange cerci.

Aldus besloot een succesvolle en leerzame excursie. Wij danken Gerhard Lehmann, Matjaz Bedjanic en alle andere symposiumdeelnemers voor hun interessante inzichten in de Midden-Europese libellen en hun biotopen. Op de aanstaande bijeenkomst laten wij graag de dia's van het bovenstaande zien!

K.-D. Dijkstra, Pim Edelaar, Kees Goudsmits,
Vincent Kalkman, Robert Ketelaar & Marcel Wasscher

Libellula-special over Griekenland

In navolging van het door de SIO uitgegeven 'Studies on Iberian dragonflies' wordt er op het moment gewerkt aan een bundeling artikelen over de libellenfauna van Griekenland. Deze bundeling zal door de Duitse libellenvereniging worden uitgegeven als een special van het tijdschrift 'Libellula'. Mensen met waarnemingen van libellen in Griekenland kunnen op drie verschillende bijdragen leveren:

- Bij voldoende waarnemingen kan een artikel over een deelgebied van Griekenland worden geschreven.
- Bij weinig waarnemingen die echter wel interessant zijn (bijvoorbeeld waarnemingen van zeldzame soorten) kan een korte mededeling worden geschreven.
- Voor de rest kan iedereen losse waarnemingen inleveren. Deze waarnemingen worden dan door de redactie gebundeld en in een totaaloverzicht achterin de uitgave verwerkt. Artikelen kunnen zowel in het Duits als in het Engels worden ingeleverd. Mensen die geïnteresseerd zijn en een bijdrage willen leveren moeten dit zo snel mogelijk melden bij Wolfgang Lopau, Kuhstedtermoor 26, D-27442, Gnarrenburg.

Dia-avond te Utrecht

(vrijdag 16 januari)

Op vrijdag 16 januari wordt er een libellen dia-avond gehouden in Utrecht. Er zullen dia's vertoond worden van:

- Slovenië (met o.a. *C. heros*, *C. bidentata*, *S. meridionale*, *C. ornatum*, *C. scitulum*)
- Oostenrijk (o.a. *N. speciosa*, *S. alpestris*, *S. arctica*, *A. caerulea*)
- Zuid-Frankrijk (o.a. *Boyeria irene*)
- Israël (o.a. *Gomphus davidi*, *Epallage fatime*)

Daarnaast kan iedereen zijn eigen vakantie libellen dia's vertonen. De dia-avond begint om 19.30 en wordt gehouden in het projekthuis in Utrecht. Met het openbaar vervoer is dit op de volgende manier te bereiken: Vanaf Utrecht CS bus 5 richting Voordorp (gaat minimaal 4 aal per uur), uitstappen bij halte Simon Bolivarstraat. Daarna de Simon Bolivarstraat inlopen en bij de derde zijstraat rechtsafslaan. Deze straat zo'n twintig meter inlopen totdat je aan de linkerkant een soort van tuinhokje ziet wat naar een parkje leidt. In dit park (de binnenplaats van een woonblok) staat het projekthuis (te herkennen aan het grasdak). De huizen rond het projekthuis zijn de enigste huizen in deze buurt met een rood dak.